

Nr 172.

Av herr **Andersson, Verner**, och herr **Löfvander**, *angående reglering av Svenska lantmännens kvarnförenings skuldförhållanden.*

På initiativ av Svenska lantmännens riksförbund bildades den 24 september 1917 Svenska lantmännens kvarnförening m. b. p. a.

Enligt § 2 av föreningens stadgar hade denna till ändamål:

1:o) att för medlemmarnas räkning bedriva kvarnrörelse och därmed i sammanhang stående affärsverksamhet;

2:o) att verka för en ordnad handel med spannmål genom anordnande av spannmålslagerhus.

Föreningens verksamhetsområde omfattade hela riket.

På grund av åtskilliga olyckliga omständigheter kom föreningen, vid vilken stora förhoppningar fästs om att den skulle kunna bidra till att befria jordbrukarna från deras kända beroende av spannmålshandlarna, att bli ett redan från början i det stora hela dött företag, vilket förorsakat dess medlemmar stora ekonomiska uppoffringar.

Föreningen kommer nu, om ej ett synnerligen behjärtansvärt ingripande från de största fordringsägarnas sida kan åvägabringas, att orsaka dess kvarvarande medlemmar ett lika stort ekonomiskt utlägg som de tidigare måst ikläda sig. Detta utlägg skulle emellertid nu efter den långvariga och förödande jordbrukskrisen komma att drabba medlemmarna, långt hårdare än de utlägg, dessa redan haft för föreningen.

Den 15 januari 1934 försattes nämligen föreningen i konkurs och därmed har för de kvarstående medlemmarna inträtt en stadgeenlig skyldighet att utöver tidigare fullgjorda insatsbetalningar svara för skulderna med ytterligare 25 kronor för varje insats. Ifrågavarande konkursansvar uppgår enligt av konkursförvaltningen upprättat uttaxeringsförslag till 1 943 775 kronor eller i medeltal till 683 kronor för var och en av de kvarstående 2 846 medlemmarna.

I detta sammanhang bedja vi att få fästa uppmärksamheten på hur teckningen av insatser i föreningen tillgick. — Det skickades ut ombud, som foro omkring i bygderna och togo upp teckningar. Dessa ombud upplyste jordbrukarna om, att 5 kr. skulle betalas kontant och revers lämnas å 20 kr. per andel, men någon upplysning om att medlemmarna härutöver ytterligare svarade för 25 kr. per andel lämnades icke. Väl att märka gjordes dessa teckningar åren 1917 och 1918, då jordbrukarnas föreningsrörelse icke hade nått den utveckling, den för närvarande har. Jordbrukarna hade i allmänhet föga kännedom om föreningslagen och fingo genom ombudens upplys-

ningar den uppfattningen, att någon annan utbetalning än 5 kr. per andel icke skulle ifrågakomma, utan att de av dem lämnade reverserna å 20 kr. per andel endast skulle läggas såsom säkerhet för föreningens förbindelser. Detta gjorde, att dessa små och medelstora jordbrukare i allmänhet lätt föllo för frestelsen, att genom denna ringa utbetalning kunna bidra till en välbehövlig organisation för tillvaratagandet av för dem viktiga intressen. Först sedan de erhöilo sina andelsbrev kommo de till full insikt om vad de genom medlemsteckningen förbundit sig till och i många fall först sedan reverserna år 1924 blivit uppsagda.

Utav föreningens 2 846 medlemmar hava c:a 2 200 representerande ett sammanlagt insatsbelopp å c:a 1 600 000 kronor anmält klander mot ut-taxeringsförslaget under återopande av tioårs-preskription, preklusion genom årsstämming o. d. Utav dessa 2 200 utgöras 355 utav dödsbon med insatsförbindelser å tillhoppa 277 850 kronor. Oanträffbara medlemmar äro 148 st. med ett insatsbelopp å tillhoppa 122 200 kronor. Återstående c:a 500 medlemmar med ett insatsbelopp å tillhoppa c:a 220 000 kronor torde utgöras av numera huvudsakligen insolventa personer.

Föreningens större oprioriterade borgenärer äro:

A.-B. Dur med	kr. 4 318 966:—
A.-B. Jordbrukarbanken med	» 1 303 583:50
A.-B. Malmö stora valskvarn med	» 618 706:94

Summa kr. 6 241 256:44.

De smärre oprioriterade borgenärernas fordringsbelopp belöpa sig till 2 666 kronor 20 öre.

Tack vare underhandlingar som förts mellan representanter för medlemmarna samt A.-B. Jordbrukarbanken och A.-B. Malmö stora valskvarn jämte de smärre borgenärerna förefinnas nu goda utsikter för åvägabringande av ett ackord med dessa borgenärer av innehåll att de såsom full likvid taga den utdelning, som de kunna beräknas erhålla, därest konkursen fortsatte. Slutlig uppgörelse har ännu icke kunnat träffas, enär vissa solvensundersökningar, vilka skola ligga till grund för uppgörelsen, först måste slutföras. A.-B. Jordbrukarbanken beräknar, att c:a 1 500 000 kronor av det uttaxerade beloppet skall kunna indrivras. Sedan bankomkostnaderna täckts torde utdelning i konkursen, under förutsättning att A.-B. Jordbrukarbankens beräkningar äro riktiga, uppgå till c:a 23 % och tillföra banken c:a 300 000 kronor. För fyllande av detta belopp erfordras en uttaxering av i det närmaste 4 kronor per insats.

Om riksdagen ville, såsom vi nedan yrka, medverka till att A.-B. Dur (kreditkassan) dels helt avskriver sin fordran, dels ock till A.-B. Jordbrukarbanken utbetalar banken tillkommande utdelning skulle det betyda, att icke mera än c:a 143 000 kronor plus konkurskostnaderna skulle behöva utdebiteras på de kvarvarande något så när solventa medlemmarna. I stället

för 25 kronor per insats skulle dessa medlemmar då behöva komma ut med allenast 3 à 4 kronor per insats.

Vi anse oss i detta sammanhang även böra framhålla, att därest föreningen likviderats omkring år 1927 vid tiden för den stora massuppsägning, genom vilken närmare 1 000 medlemmar utträdde ur föreningen, så torde allenast ett ringa belopp — troligen endast 5 à 6 kronor per andel — hava behövt uttaxeras. Frågan om likvidation fördes även på tal, men Aktiebolaget Durs dåvarande representant i föreningens styrelse förklarade att en likvidation endast skulle onödigtvis betunga medlemmarna, eftersom medlemmarnas personliga ansvarighet icke torde komma att utkrävas, såvitt på Aktiebolaget Dur ankomme. Då insatsförbindelserna under år 1924 uppsades till betalning genom Aktiebolaget Durs försorg, hette det till yttermera visshet i bolagets underrättelser till medlemmarna: »Emellertid får A.-B. Dur meddela, att, såvitt oförutsedda förhållanden ej mellankomma, några åtgärder icke äro avsedda att vidtagas, därest reverserna komma att inbetalas».

Häri kan man nog se anledningen till att icke ännu flera medlemmar begärde utträde ur föreningen. Medlemsantalet utgjorde nämligen 1919—1920, då anslutningen var störst, 3 766 medlemmar med 114 169½ andelar och vid konkursutbrottet 2 846 medlemmar med 75 516 andelar.

Visserligen äger staten endast indirekt och allenast såsom huvudintressent i kreditkassan inflytande över frågan om konkursansvarets utkrävande, men ett beslut av riksdagen, vari denna förklarade sig icke hava något att erinra emot en uppgörelse av det innehåll, som här ovan angivits, vore givetvis av allra största värde.

Då ett utkrävande av konkursansvaret i hela dess vidd skulle för föreningsmedlemmarna medföra stora ekonomiska svårigheter samt givetvis även i synnerlig grad försvåra möjligheterna att i fortsättningen arbeta fram jordbrukarnas ekonomiska föreningsrörelse, vilken statsmyndigheterna, under beaktande av dess utomordentliga betydelse för ett ordnat ekonomiskt samhällsliv, tidigare givit sitt stöd, tillåta vi oss yrka,

att riksdagen ville uttala sin anslutning till en reglering av här berörda förhållanden på sätt som ovan angivits samt i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla önskvärdheten av att kreditkassan medverkar till en avveckling av konkursen dels genom att avskrivna sin kvarstående fordran hos föreningen, dels ock genom att till A.-B. Jordbrukarbanken utbetala banken tillkommande utdelning.

Stockholm den 23 januari 1935.

Verner Andersson.

Axel Löfvander.